

ГИЙОМ АПОЛИНЕР ПОКЛОННИЦИТЕ ОТ ПИЕМОНТ

Превод от френски: Мария Коева, 1985

chitanka.info

От всички пътища се стичаха поклонници. Пристигаха задъхани, защото бяха изкачвали стръмните склонове на Трините-Виктор. От Пей идеха селянки и носеха върху възглавнички, поставени на главата, пълни кошници с яйца. Вървяха съвсем изправени и едва-едва помръдваха глави, за да следват полюшването на товара и да го крепят. Така ръцете им оставаха свободни и те плетяха. Голобрад селянин носеше сандъче с пексимет, поръсен с анасонова захар. Пътем бе продал част от стоката си и мъчително крачеше, пушейки лула. Богати селянки бяха възседнали мулета, които потропваха бодро. Девойки вървяха под ръка и прехвърляха молитвени броеници. На главите си бяха наложили обичайните за жените от областта край Ница сламени шапки, каквито са носели и гъркините в древността, ако се съди по статуетките от Танагра. Някои бяха откъснали маслинени клонки и си вееха с тях. Други вървяха след мулетата си, като ги държаха за опашката. Натоварили бяха животните с дарове за монасите: кошници със смокини, бъчонки зехтин, агнешка кръвавица.

Групи от елегантни поклонници, госпожици в леки копринени рокли, компании от англичани пристигаха от Монако. Имаше и издокарани крупиета, и момичета от Монако, предвзети и пъстроцветно нагиздени. Хората, водени просто от любопитство, първо се отправяха към някоя от странноприемниците срещу манастира „Света Богородица на Лаге“, за да се освежат и поръчат обяд. Искрените поклонници тутакси отиваха в манастира. Слугите от странноприемниците отвеждаха мулетата в обора. Поклонниците и поклонничките влизаха в светата обител и се сливаха с тълпата на дошлите преди тях, които от зори бавно обикаляха и нареждаха молитви, загледани в безбройните картини с оброци и благодарствени слова, окачени из манастира.

Галерия загадъчна и богата единствено с творби на неизвестни майстори бе манастирът на Лаге.

Възторжената и старателна недодяланост на примитивното изкуство, която цари тук, има с какво да трогне дори невярващите. Намират се картини от всякакви жанрове, портретът единствен няма място тук. Всички дарове са изложени за вечни времена. Достатъчно е

живописната рисунка да ознаменува някое чудо, станало благодарение на намесата на светата Богородица от Лаге.

Всевъзможни премеждия, съдбоносни болести и дълбоки страдания, всички човешки злочестини са изрисувани простодушно, набожно, чистосърдечно...

Бурно море подмята жалка черупка, останала без мачта, а в нея е коленичил човек, по-голям от самата лодка. Всичко изглежда загубено, но Девата на Лаге бди сред ярък ореол в крайчеца на картината. Благочестивият е бил спасен. Надпис на италиански свидетелства за това. Било през 1811...

... Карета, понесена от непокорни коне, се търкаля към пропаст. Пътниците ще загинат, ще се пребият в скалите. Мария бди в крайчеца на картината сред лъчист ореол. Тя изпречила храсти по урвите на пропастта. Пътниците се вкопчили в тях и по-късно окачили тази картина в манастира на Лаге като знак на благодарност. Било през 1830...

И все така: през 1850, през 1860, всяка година, всеки месец, едва ли не всеки ден слепци са проглеждали, неми са проговаряли, туберкулозни са се връщали към живота благодарение на Богородицата от Лаге, която кротко се усмихва сред жълт ореол в крайчеца на картините...

Към десет часа се разнесоха италиански песни. Пристигаха поклонниците от Пиемонт, изнурени, ала сърцати и пламенни. Босите им нозе бяха потънали в прах. Очите светеха на мършавите им, решителни лица. Жените бяха привързали към главите си смокинови листа, за да се предпазят от юлското слънце. Някои от тях отхапваха от късове качамак, по които кацаха рояците мухи, разлетели се под стъпките им. Болни от кел деца гризяха откъснати по пътя рожкови. Пиемонтците пристигаха на плътни и безкрайни върволици. Бяха сиромаси, затова идеха пешком от затънтения си край. Всички те, и мъже, и жени, носеха над дрехите си кафявия стихар на Кармелитския орден. Един момък, който от кел бе оплешивял като Цезар, стискаше между зъбите си дръмбой, придържаше го с лявата си ръка, а с дясната почукваше пластинката на инструмента си, за да съпровожда религиозния химн.

Здравите поред носеха болните. Някакъв старец вървеше, превит под тежестта на младеж, чиито два крака бяха отрязани при нещастен случай. Изглеждаше очевидно, че колкото и да е могъща, Мария не ще му възвърне краката. Но няма това има значение за набожния? Вярата е съляпа.

Девојка, неповторима по хубост, макар и с лице, осеяно от лунички, лежеше на носилка, която мъкнеха майка ѝ и брат ѝ.

Сакати с патерици подскачаха насам-натам.

При вида на манастира и при звъна на камбаните, които монасите в този миг заудряха, пиемонтците почувстваха как смелостта им се възбужда. Песните им станаха по-пламенни. Молитвите им се заиздигаха още по-горещи към светата Дева, чието име те неспирно повтаряха като при молебен:

— Санта Мария...

Очите им се впериха в небето, сякаш с надеждата да видят там горе, вляво или вдясно, както в крайчеца на дарените картини, Девата на Лаге в лъчист ореол. Ала южното небе си оставаше неизменно чисто.

Пред черквата някакъв мъж нададе жален вик и се свлече, бълвайки обилна кръв.

В манастира една жена се тръшна в покъртителен пристъп на епилепсия.

Поклонниците пееха. Десет пъти обиколиха манастира. Когато настъпи часът на тържествената литургия, те влязоха в черквата, искряща от злато и пламъчета на свещи. Сладостно вдъхваха мириса на тамян и восък. Набожно се удивяваха от варакосаните галерии, от витите колони, от целия фалшив разкош на езуитския стил.

Едно дете, носено на ръце от майка си, пищеше и протягаше длани към ладийките, патериците, златните и сребърни сърца, окачени по стените на кораба и абсидата. Детето мислеше за играчки тези свидетелства за дадени оброци. То изведнъж се развика: „Bambola!“, размахвайки ръчички към Девата чудотворка, която се усмихваше от олтара, пристегната в корава кадифена рокля, отрупана със скъпоценни камъни. Детето плачеше и викаше „Bambola“, сиреч „кукла“, защото това представляват изумителните и достолепни кумири.

Абсидата се изпълни с монаси. Един от тях, облечен в свещенически одежди, се качи на олтара. Поклонниците и монасите дружно запяха. Гласовете им звучаха също като тези на поклонниците, дошли пешком от Пиемонт сутринта.

Имаше стари, прегърбени отшелници кармелити, които отговаряха с треперещи гласове, когато богослужителят казваше „Dominus vobiscum“^[1].

Имаше млади, които вероятно още не бяха положили окончателен обет.

Един от тях, снажен и як, с венец от тъмни, гъсти коси, опасващ бръснатото му теме, се обърна за миг към кораба на черквата, където девойката, довлечена на носилка, изведнъж се изправи и извика:

— Амедео! Амедео!

Сетне отново рухна изтощена. Майката и братът се засуетиха край нея, а поклонниците зашепнаха:

— Чудо! Чудо! Аполония, която от три години не се е изправяла на крака, сега стана.

В абсидата монахът потръпна и внезапно се извърна. Песните бяха замрели. Бе мигът на освещаване на просфората и всички, които можеха, бяха коленичили. В тишината ясно се чуваше как момъкът с отрязани нозе се моли да стане чудо. Младежкият му глас трептеше в пламенни слова. Пиемонтските думи звучаха гордо, ясно и отчетливо:

— Моля те, света Богородице! Изцери мен, бедния недъгав, мен — жалкия *saganido*^[2] (курешка)! Върни ми двата крака, за да мога да се прехранвам.

После гласът ставаше суров и повелителен.

— Чуваш ли ме? Чуваш ли ме? Изцери ме! И продължаваше с богохулен, несвързан ропот, сипейки клетви:

— Изцери ме! Сакраменто! Или ще ти разбия мутрата!

В този миг звънна камбанка и челата се сведоха, докато свещеникът издигаше просфората. Сакатият продължаваше молитвите си, преплетени с богохулства. Камбанката се обади за трети път. Тогава отново се чу вик:

— Амедео! Амедео!

Поклонниците рязко вдигнаха глави и видяха как Аполония се свлече обратно на носилката.

Пред олтара монахът се изправи, бутна вратичката и пристъпи към болната, която все така шептеше:

— Амедео! Амедео!

Той сурово я запита на местното наречие:

— Какво искаш?

Тя отвърна:

— Basme... (Целуни ме...)

Монахът трепереше, сълзи избиха под ресниците му. Майката на Аполония боязливо го изгледа и каза, посочвайки дъщеря си:

— Болна е.

И натъртваше:

— Болна! Болна! Marota! Marota!

Изтощена, Аполония го гледаше и шептеше:

— Basme, Амедео! Откак си заминал, дните са черни като вълча паст.

Майката повтори края на изречението:

— ... Schir sme'n bucca a u luv.^[3]

Надвесен над болната, монахът леко я целуна и каза:

— Аполония...

А тя шепнеше:

— Амедео...

Майката рече:

— Амедео, все още можеш да напуснеш манастира. Върни се с нас. Без теб тя ще умре.

Той повтаряше:

— Аполония...

Сетне се изправи решително, прихвана монашеската си качулата дреха и я изхлузи през главата. Развърза шнура на кръста си, разкопча расото, съблече го и остана като прост piemontски работник по фланела и син кадифен панталон, препасан с червен вълнен пояс.

В дъното на черквата се чуваше приглушеният смях на момичетата от Монако и се различаваха думите „Piafu! Piafi!“, с които те наричат piemontците.

Детето, което искаше Девата за кукла, плачеше. Майка му го мъмреше на висок глас, защото не виждаше на вратлето му панделката с прикрепена към нея коралова ръка, свита в пестник, която пази децата от уроки.

Монахът гледаше поклонниците. Чувстваше се техен брат — бе облечен като тях и говореше на техния диалект. Всички прехласнато го съзерцаваха и шепнеха:

— Чудото... Ето го чудото...

Той направи знак на брата на Аполония. Двамата мъже се наведоха, за да вдигнат носилката.

Сакатият крещеше:

— Сакраменто! Изцери ме! Негодница! Кучка! Изцери ме или ще те заплюя в лицето!

Амедео високо изрече:

— Хайде, тръгвайте, връщаме се в Пиемонт. И нарамил носилката, той излезе, следван от тълпата поклонници, които викаха:

— Чудо!

Навън Аполония с блуждаещ поглед се надигна от носилката и задъхано изрече:

— *Basme, Амедео!*

Той положи носилката на земята и коленичи. Тя пое ръката му и падна безжизнена. Той обезумял я зацелува, мълвейки нежни слова. Някакъв лекар, дошъл на оброчището от любопитство, се приближи, прегледа клетата девойка и заяви:

— Край, мъртва е.

Амедео се изправи, смъртнобледен. Изгледа пиемонтците, които потресени мълчаха. Сетне вдигна пестник към наситено синьото небе и се провикна:

— Братя християни, зле е устроен светът!

И завинаги се върна в манастира...

Жените се кръстеха, мъжете повтаряха страдалческото възклицание на монаха и клатеха глави:

— *Fradei cristiang, ir mund l'e mal fâa!*

Майката пъдеше мухите, които кацаха по очите и устата на мъртвата. Мулелата пръхтяха в обора. От гостилниците се чуваше тракане на съдове. В манастира все така пееха жалното молебствие, в което се повтаряше името на Девата:

— Санта Мария...

Пристигаха нови поклонници. Други си тръгваха радостни, препасали броеници с големи като орех зърна. Надалеко, от бранището, се обаждаше кукувица и на равни промеждутъци отронваше двойната си нота, спокойна и неизменна...

---

[1] Бог с вами (лат.). — Б.пр. ↑

[2] На пиемонтски диалект в оригинала. — Б.пр. ↑

[3] Посочените думи и изрази са на пиемонтски диалект в оригинала. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.